

Legalisatie van handtekeningen

Over de taak van de notaris in het kader van legalisaties blijven altijd vragen bestaan. Dit overzicht geeft u handvatten aan de hand van (tucht)rechtspraak en een kleine blik over de grenzen van het eigen vakgebied.

TEKST Madeleine Hillen | BEELD Truus van Gog

1. LEGALISATIE, WAT IS HET?

A. Een verklaring van de notaris over de echtheid van een handtekening

Artikel 52 lid 2 Wet op het notarisambt (Wna) bepaalt dat legalisatie van een handtekening door de notaris inhoudt dat hij op het aangeboden stuk of op een daaraan aangehecht stuk, een door hem gedagtekende en ondertekende verklaring stelt waarin hij de echtheid van de handtekening bevestigt.

Datzelfde geldt ook voor legalisatie door overheidsfunctionarissen. Onder legalisatie zoals voorzien in artikel 986 lid 3 Rechtsvordering (Rv) wordt in de internationale rechtspraak uitsluitend verstaan de formaliteit waarbij diplomatieke of consulaire ambtenaren van het land op welk grondgebied het document

moet worden overgelegd, een bevestigende verklaring afgeven omtrent de echtheid van de handtekening, de hoedanigheid waarin de ondertekenaar van het document heeft gehandeld en, in voorkomend geval, de identiteit van het zegel of het stempel op het document. Dit blijkt onder meer uit artikel 2 van het Verdrag tot afschaffing van het vereiste van legalisatie van buitenlandse openbare akten. Legalisatie kan dus slechts strekken tot bevestiging van de formele echtheid van een document, niet tot het bieden van uitsluitend omtrent de juistheid van de inhoud ervan Raad van State 8 september 2004, ECLI:NL:RVS:2004:AQ9959 en recenter Raad van State 10 augustus 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2207.

B. Een ambtshandeling

Het legaliseren van handtekeningen wordt geschaard onder de andere werkzaamheden die aan de notaris kunnen worden opgedragen (artikel 2 lid 1 Wna). Het handelen van de notaris kan in die gevallen dan ook worden getoetst aan de norm van artikel 98 Wna. Hof Amsterdam 6 april 2006, ECLI:NL:GHAMS:2006:AX1774.

Dat legalisatie een ambtshandeling is, brengt mee dat de notaris moet onderzoeken of er wellicht een grond voor dienstweigering bestaat. Om dat te kunnen beoordelen, zal de notaris soms enig onderzoek moeten verrichten, bijvoorbeeld naar de geestestoestand van de ondertekenaar:

'7.2. Ten aanzien van de legalisering van de handtekening van klager op de volmacht van 16 april 1997 is het hof van oordeel dat de notaris had dienen te toetsen of de inhoud van de volmacht overeenstemde met de wil van de ondertekenaar nu deze – naar de notaris ook toen bekend was – verbleef in een inrichting

De notaris moet onderzoeken of er wellicht een grond voor dienstweigering bestaat

voor personen met een psychische aandoening. Hieraan heeft de notaris niet voldaan. Ter zitting is gebleken dat de notaris zich heeft beperkt tot het vergelijken van de handtekening met een kopie van het rijbewijs van klager, zonder zich met klager te verstaan, hoewel hij wist dat klager in een inrichting verbleef wegens een psychische aandoening. Het hof acht deze handelwijze van de notaris laakbaar en wel dusdanig dat het hof de maatregel van waarschuwing op zijn plaats acht.' (Hof Amsterdam 3 februari 2005, ECLI:NL:GHAMS:2005:AS7058)

De inhoud van het document waaronder de te legaliseren handtekening werd geplaatst, was een reden voor een van de kamers voor het notariaat om van de notaris 'terughoudendheid' te eisen: 'De legalisatie betrof de handtekening onder een document in de Franse taal, welke taal K-N, naar zijn zeggen, onvoldoende machtig was. Het document had betrekking, zoals aan K-N werd meegedeeld, op de verwerping van een nalatenschap; een rechtshandeling die, zoals een kandidaat-notaris bekend is, serieuze financiële consequenties kan hebben. Gelet op deze bijzondere omstandigheden had K-N de nodige terughoudendheid in acht behoren te nemen bij het legaliseren van de handtekening van X in die zin dat hij zich ervan had dienen te vergewissen dat X begreep wat zij tekende alvorens haar handtekening te legaliseren. K-N heeft dat niet althans onvoldoende gedaan. Daarmee heeft hij de belangen van X op een ontoereikende wijze in het oog gehouden.' (Kamer voor het notariaat Arnhem-Leeuwarden 15 april 2016, ECLI:NL:TNORARL:2016:9)

2. WAT IS LEGALISATIE NIET?

A. Legalisatie is niet verplicht...

'Artikel 39 Wna schrijft voor hoe de notaris de identiteit van comparanten bij een akte moet vaststellen. Een voorschrift met betrekking tot de vaststelling van de identiteit van partijen die niet zelf bij de akte compareren, geeft de

wet echter niet. Het is echter een goed gebruik binnen het notariaat om, indien de notaris niet-verschijnende partijen niet zelf kent, hun handtekeningen op een door hen af te geven volmacht door een collega ter verificatie te doen legaliseren. Op dat moment zullen zij zich uiteraard voor die notaris moeten legitimeren. Bij een voor de notaris onbekende partij (...) voldoet verificatie van de handtekeningen op de volmacht aan de hand van een kopie van het paspoort niet, omdat de notaris niet in de gelegenheid is geweest de identiteit en de handtekeningen van de verkopers aan de hand van het origineel te verifiëren. Nu aan dit oordeel geen wets- of beroepsregelen grondslag ligt, heeft een notaris een zekere beleidsvrijheid om soms met verificatie aan de hand van een kopie van een identiteitsbewijs genoeg te nemen, wanneer hij meent dat zoiets onder de omstandigheden verantwoord is; hij doet dit echter wel op eigen risico.' Hof Amsterdam 12 januari 2006, ECLI:NL:GHAMS:2006:AU9664.

B. ... maar ook niet overbodig

De klacht van een cliënt die zich onheus bejegend voelde door de notaris omdat die bij de aanvaarding van een nalatenschap, legalisatie van de handtekening van de cliënt had gevraagd, werd verworpen. De legalisatie van een handtekening is, mede met het oog op de ingrijpende gevolgen die aanvaarding heeft, een praktijk die in het notariaat gebruikelijk is en als zorgvuldig kan worden aangemerkt, zie Gerechtshof Amsterdam 13 januari 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:29.

C. Een noodzakelijk onderdeel van de wilscontrole

Een verwijt aan de notaris dat hij onvoldoende recht had gedaan aan de wilscontrole van de leden van een vereniging doordat hij de identificatie van de leden en de legalisatie van hun handtekeningen aan derden – die de leden kenden – had overgelaten, vond geen weerklank bij het hof. Dat was van oordeel dat de wilscontrole door de notaris voldoende was, omdat hij de leden bij drie gelegenheden

de mogelijkheid had geboden om te reageren op de verschillende concepten van de gepasseerde akte: in de algemene ledenvergadering, een informatiebijeenkomst en in de uitnodiging in een door hem verzonden brief aan de leden. Hof Amsterdam 16 juli 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:2022.

3. WIE MAG LEGALISEREN?

A. Delegeren mag ...

De notaris hoeft niet zelf de identiteit vast te stellen en waar te nemen dat de handtekening (vloeiend) wordt gezet. De notaris moet wel waarborgen dat beide handelingen zorgvuldig worden verricht. Dat kan door het hanteren van een kantoorprotocol en het voldoende instrueren van de personeelsleden om conform dit protocol te werk te gaan. Rechtbank Rotterdam 10 januari 2008, ECLI:NL:RBROT:2008:BC6145.

Ook de tuchtrechter vindt delegatie geoorloofd. Het enkele feit dat de legalisatie door een medewerker en niet door de notaris zelf is verricht, betekent niet dat de legalisatie ongeldig is. Hof Amsterdam 23 september 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:4051.

B. ... maar de notaris blijft verantwoordelijk

Het handelen of nalaten van de medewerker van de notaris wordt aan de notaris toegerekend, ongeacht of hij persoonlijk contact heeft gehad met klager. De notaris kan zich daarvoor niet disculperen. Hof Amsterdam 16 juni 2005, ECLI:NL:GHAMS:2005:AT8684.

C. Delegatie hoeft niet te worden vermeld

Een klacht van het Bureau Financieel Toezicht dat de notaris niet op de volmacht heeft vermeld dat de handtekening in het bijzijn van een medewerker van zijn kantoor is gezet, werd verworpen door Hof Amsterdam in zijn uitspraak van 22 maart 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:1097. ■